

Nieuwsbrief

Mei 2010 nummer 2

Pagina 1

COLOFON

Uitgave nieuw sbrief
Bestuur Heemkundekring
De Vrijheijt van Rosendale

Secretariaat

Nispensestraat 115
4701 CV Roosendaal
Tel. 0165-540726
e-mail: bestuur.devrijheijt@12move.nl
website: www.heemkundekringroosendaal.nl

Redactieadres nieuwsbrief

Ineke van Rijen-van Eekelen
Tel. 0165-544769

Bankrelatie

Rabobank reknr. 14.43.24.423

EEN GOED GEVOEL, MAAR TOCH .....

Voor u ligt de nieuwe nieuwsbrief van Heemkundekring De Vrijheijt van Rosendale. Een beetje later dan u van ons gewend bent, maar soms schuift de presentatie van een nieuwsbrief een beetje op omdat we ook zo druk met andere heemkundige zaken bezig zijn of zijn geweest. Van de andere kant proberen we natuurlijk om het nieuws zo actueel mogelijk bij u te krijgen.

Van onze activiteiten in de eerste vier maanden van dit jaar hebben we weer een goed gevoel overgehouden. Dat is natuurlijk hartstikke leuk voor een bestuur dat deze activiteiten organiseert, maar meer nog dan dat is dat de verdienste van de leden die in grote getale onze ledenactiviteiten bezoeken.

Zo is er op elke eerste zaterdag van de maand ons open huis in onze Heemkelder. Steeds erg gezellig, er wordt veel (bij)gepraat, het is er lekker druk en het levert steeds weer schenkingen op.

Op maandag 25 januari was er de lezing *Een stad verbeeld* van Luc Goderie met 150 bezoekers in de aula van het Da Vinci College. Een succesvolle avond.

Op 22 maart hielden we onze jaarvergadering (120 bezoekers!) met aansluitend een lezing door Carina Schils met als titel *Op zoek naar de voetsporen van mijn vader*. Een bijzonder verhaal.

In deze jaarvergadering namen we afscheid van ons bestuurslid Pierre van Haperen, die vanaf de oprichting van onze heemkundekring bestuurslid is geweest. Een bestuurslidmaatschap van 30 jaar met nog steeds zo veel energie en inzet maak je niet gauw meer mee.

Pierre had vorig jaar zijn leidende taak bij ons archief al overgedragen en we zagen het al een klein beetje aankomen, maar toch vertelde Pierre ons aan het begin van dit jaar dat hij na 30 jaar ook wilde stoppen met zijn bestuurlijke activiteiten.

We vonden en vinden dat natuurlijk jammer, maar hebben vanzelfsprekend begrip voor zijn standpunt. In de jaarvergadering hebben we uitgebreid stil gestaan bij zijn bestuursperiode en zijn werk voor onze heemkundekring en hem daarvoor onze uitdrukkelijke dank overgebracht. Niet alleen aan hem, maar zeker ook aan zijn echtgenote Toos. Ik weet zeker dat Pierre en Toos ook echt genoten hebben van de tijd dat Pierre actief betrokken is geweest. Een deel van die activiteit blijft overigens want Pierre heeft aangegeven graag betrokken te willen blijven bij het archiefwerk.

Pierre was bij zijn 25-jarig bestuurslidmaatschap al onderscheiden door Brabants Heem. De heemkundekring heeft hem bij zijn afscheid op deze jaarvergadering benoemd tot erelid van onze heemkundekring.

Op 21 april hadden we onze voorjaarsexcursie, dit keer weer naar België: naar *Sint-Niklaas*. We hadden gerekend op 60 deelnemers, er waren meer dan 100 aanmeldingen en uiteindelijk zijn we, na veel geregeld met busmaatschappij en Dienst Toerisme van Sint-Niklaas, op pad geweest met 82 deelnemers. De reacties over deze dag waren erg positief.

De overige activiteiten waar we mee bezig zijn geweest vind u verder in deze nieuwsbrief. Wat u daarin ook vindt is een artikel over een nieuwe tentoonstelling in het Tongerlohuys, de Brabantse Heemdagen, een cursus streektaal en een nieuwe fietstocht.

Alom een goed gevoel, maar toch ..... Lees daarvoor het artikel over onze huisvesting. Ik ben een positief ingesteld mens, dus dat zal op redelijke termijn ook wel een goed gevoel worden.
 Waar u ook uw huisvesting zoekt in de komende zomer, aan het strand, in de bossen, in een stad of anderszins: ik wens u een goede zomer toe!

René Konings, voorzitter

TENTOONSTELLING

Van 29 april tot en met 5 september 2010 vindt er in het Tongerlohuys een boeiende tentoonstelling plaats: Witte Bonnetten. Een tentoonstelling over Norbertijnen en pastorieën in Brabant. Deze tentoonstelling is tot stand gekomen in nauwe samenwerking met Museum Parkabdij in Leuven en het Gemeentearchief Roosendaal. De officiële opening was op donderdag 29 april en werd verricht door Provisor Kees van Heijst van de Abdij in Tongerlo. Vanwege de jarenlange band van de Norbertijnen met Roosendaal een tentoonstelling om zeker te bezoeken! Ook het Tongerlohuys was, voordat het museum werd, een pastorie van de Norbertijnen. De openingstijden van Museum Tongerlohuys zijn van dinsdag tot en met zondag van 14 tot 17 uur.

BRABANTSE HEEMDAGEN

Wij nodigen u hierbij van harte uit voor deelname aan de jaarlijkse Brabantse Heemdagen, die dit jaar, voor de 62^e keer al weer, georganiseerd gaan worden. De Brabantse Heemdagen vinden dit jaar plaats in Gemert op donderdag 5 en vrijdag 6 augustus 2010. Onder auspiciën van Brabants Heem bent u te gast bij de Heemkundekring De Kommanderij Gemert. De dagen hebben het motto 'Gemert, nog steeds apart' meegekregen. Deze Peelgemeente heeft veel te bieden!

Voor bijzonderheden over programma en deelname kunt u de website www.heemkundekringgemert.nl bezoeken. Het programma is over twee dagen verspreid. De deelnamekosten is € 85,- per deelnemer. Extra kosten voor fietshuur zijn € 7,50 per fiets. Inschrijving uiterlijk 31 mei 2010.

Bron: De Koerier van Brabants Heem

CURSUS STREEKTAAL

Een inleiding in de ontwikkeling van het Noord-Brabantse taallandschap met gebruikmaking van allerlei sprekende voorbeelden.

Doelgroep: liefhebbers van Brabantse dialecten die meer willen weten van taal en streektaal in de provincie Noord-Brabant.

De dialecten van Noord-Brabant laten een enorme rijkdom en verscheidenheid in woord en klank horen. Zo speelt bijvoorbeeld de rivier de Donge een belangrijke rol als dialectgrens.

Woorden uit Brabant ten westen van de Donge zoals peekes (worteltjes), puit (kikker) en klokkebaaie (bosbessen) worden in het oosten niet gebruikt en dat geldt andersom ook voor typische Oost-Brabantse woorden als vatte (pakken), boks (broek), flodderbon (tuinboon) en romme (melk).

Waar komen die verschillen tussen de dialecten vandaan?

Er wordt tegenwoordig veel in het dialect gezongen en geschreven. In feite ontstaan er zo nieuwe vormen van kunst en literatuur.

Hoe gaat het schrijven in dialect in zijn werk? En hoe moeten de specifieke dialectklanken worden gespeld? Onze dialecten zijn aan het veranderen. Ouderen spreken een veel authentiekere Brabants dan jongeren. Maar anderzijds horen we tegenwoordig het Brabantse accent steeds vaker op televisie. Sterft het Brabantse dialect nu uit of niet? Toch is het niet zo dat jongeren allemaal smetteloos Nederlands spreken. Zelfs van jongeren van allochtone herkomst, kun je vaak goed horen dat ze uit Brabant komen. Hoe komt dat?

Docent: Jos Swanenberg, Erfgoed Brabant·Data: vrijdag 28 mei 2010, tijd 13.30 tot 16.30 uur; locatie: Erfgoed Brabant·Prijs: € 25,- ; aanmelding Erfgoed Brabant 's Hertogenbosch; aantal deelnemers maximaal 15.

Bron: De Koerier van Brabants Heem

FIETSTOCHT

Cor Rops, secretaris van onze heemkundekring, heeft een nieuwe fietsroute samengesteld:

Cultuurhistorische Ontdekkingstocht vanuit Roosendaal naar turf, langs Abdij, door Landgoederen en via Grenspost.

Hij omschrijft de tocht als volgt: een cultuurhistorische fietsroute naar herkenningspunten van de turfwinning in de omgeving van Roosendaal, Rucphen, Schijf, Zundert en Horendonk. Een fietstocht door een prachtig landschap, de afstand is 36 kilometer

met start en finish op het Stationsplein NS in Roosendaal.
 Voor leden en natuurlijk ook niet-leden (leden gratis; niet-leden betalen € 3,- per persoon) wordt deze fietstocht onder leiding van Cor Rops op donderdag 24 juni 2010 georganiseerd.
 Hebt u belangstelling, meld u dan telefonisch aan bij Cor Rops via telefoon 0165 – 540726 of via de e-mail: crops@hetnet.nl
 Laat u verrassen en fiets gezellig met ons mee!

HUISVESTING

Onze huidige huisvesting -de Heemkelder in het Da Vinci College- gaat verdwijnen. De school gaat nieuwbouw plegen en dat naar alle waarschijnlijkheid samen en tegelijkertijd met de bouw van een nieuw Stadskantoor in de nieuwe wijk Stadsoevers.

We hebben natuurlijk nog even tijd, maar toen wij met dit bericht geconfronteerd werden, zijn we vanzelfsprekend niet stil blijven zitten. We zijn op zoek gegaan naar mogelijkheden voor een eventuele nieuwe huisvesting elders in de stad. Jammer genoeg hebben we nog niets gevonden!

De panden die we tot nu toe aangeboden hebben gekregen, waren deels particulier eigendom, deels in bezit van vastgoedhandelaren of projectontwikkelaars. In een enkel geval bleken de panden niet geschikt, maar in alle gevallen waren ze veel te duur voor het budget van onze Heemkundekring.

We zijn en blijven wel in gesprek met het Da Vinci College, met woningcorporatie Aramis Allee Wonen en met Natuurmonumenten. Ook het gemeentebestuur is op de hoogte van onze zorg voor nieuwe huisvesting. We hopen dat dit overleg met de genoemde partijen er uiteindelijk toe zal leiden, dat we voor onze Heemkundekring adequate en betaalbare huisvesting kunnen vinden. Het zal toch niet gebeuren, dat de gemeente Roosendaal een actieve vereniging met 700 leden in de kou laat staan?

Activiteiten januari-april 2010

Het bestuur was vertegenwoordigd op of organiseerde de volgende activiteiten:

- 4 januari: nieuwjaarsreceptie Gemeente Roosendaal
- 6 januari: nieuwjaarsreceptie Museum Tongerlohuys
- 9 januari: open huis in de Heemkelder
- 13 januari: lezing door Cor Rops over turfgeschiedenis voor hkk in Breda
- 18 januari: bestuursvergadering
- 25 januari: ledenactiviteit: lezing "Een Stad Verbeeld" in aula Da Vinci College
- 29 januari: opening tentoonstelling in het Gemeentearchief: Zorg
- 6 februari: open huis in de Heemkelder
- 22 februari: bestuursvergadering
- 23 februari: cursus Cultuurhistorie in het Landschap in Bavel
- 6 maart: open huis in de Heemkelder
- 15 maart: bestuursvergadering
- 16 maart: cursus Cultuurhistorie in het Landschap in Bavel
- 21 maart: lezing door Cor Rops over Turfgeschiedenis voor hkk in Oudenbosch
- 22 maart: ledenactiviteit : jaarvergadering in Aula Da Vinci College met aansluitend lezing "Op zoek naar de voetsporen van mijn vader"
- 25 maart: projectavond van de Stichting Cultuur Historie West-Brabant in De KMA in Breda
- 2 april overleg in Essen over Turfgeschiedenis West-Brabant en Noorder-Kempen
- 3 april open huis in de Heemkelder
- 7 april regiovergadering Brabants Heem in Hoeven
- 13 april cursus Cultuurhistorie in het in het landschap in Bavel
- 17 april afsluitende dagexcursie cursus Cultuurhistorie in het landschap
- 19 april bestuursvergadering
- 21 april ledenactiviteit: excursie naar Sint-Niklaas (België)
- 29 april opening tentoonstelling in het Tongerlohuys: Witte Bonnetten

ANBI

Op 16 december 2009 ontvingen we belangrijke post van de Belastingdienst. De Belastingdienst berichtte ons, dat onze Heemkundekring per 1 januari 2010 wordt aangemerkt als een ANBI (Algemeen Nut Beogende Instelling). Waarom hebben we de ANBI-status aangevraagd? Om drie redenen:

Een ANBI hoeft geen successierecht of schenkingsrecht te betalen over erfenissen en schenkingen die de instelling ontvangt voor het algemeen belang.

Uitkeringen die een ANBI doet in het algemeen belang zijn vrijgesteld voor het recht van schenking.

Als een instelling door de Belastingdienst is aangewezen als een ANBI kan een donateur giften van de inkomsten- of de vennootschapsbelasting aftrekken (uiteraard binnen de daarvoor geldende fiscale regelgeving).

EXCURSIE SINT-NIKLAAS

Op 21 april werd weer de jaarlijkse dagexcursie van de Heemkundekring gehouden naar de stad Sint-Niklaas.

Door onvoorziene omstandigheden werd het een zeer uitgebreid gezelschap van 82 personen. Een dubbeldekker was dus de enige Mogelijkheid.

Na een voorspoedige reis stonden de kersenvlaatjes te wachten en de koffie was voortreffelijk.

Vier vrouwelijke stadsgidsen zouden ons bij de vier verschillende onderdelen begeleiden en ons van hun kennis deelgenoot te maken. Wat is het steeds weer een genot een Vlaamse gids te horen vertellen, enthousiast, vaak met een kwinkslag en goed gedocumenteerd in een historische setting.

Onze groep onder leiding van Ineke gingen om te beginnen naar de kerk van Onze Lieve Vrouw van Bijstand der Christenen. Niet de hoofdkerk, maar als tweede parochiekerk gebouwd in de veertiger jaren van de negentiende eeuw. Bij het gouden bestaansfeest kreeg zij een toren waarop het 6 meter hoge koperen met bladgoud belegde Mariabeeld.

Het bijzondere van deze niet al te grote kerk, die in één keer gebouwd is zoals ze er nu staat, is dat zij helemaal beschilderd is en een byzantijnse uitstraling heeft, zoals verteld werd. Het houtsnijwerk van de preekstoel, communiebank, biechtstoelen en nog vele

andere onderdelen konden mij meer bekoren. De 2 staakmadonna's en het ivoren crucifix waren voor mij de topstukken. Een aantal werkstukken van de beeldhouwer August Waterschoot konden we bewonderen o.a. de Piëta achter in de kerk (gips gebronsd). Het stadhuis, dat tegelijkertijd met de O.L.Vrouwekerk was gebouwd, is na korte tijd totaal door brand verwoest en in 1876 vervangen door een neogotisch. Een interessant gebouw met mooie gangen en zalen. Ook daar kwamen we August Waterschoot tegen: het Mariabeeld in de gevel en in het grote gipsen beeld, dat gebronsd was, in de hal van Gerardus Mercator.

Na de lunch gingen ons bezoek verder met een stadswandeling, waarbij woningen in art-nouveau en art-deco stijl de hoofdmoot zouden zijn. Het begin van de wandeling viel me tegen totdat we aan de Mgr.Stillemansstraat kwamen. Die straat maakte de wandeling helemaal goed. Boeiende architectuur, grote variatie in ontwerpen en in gebruik van materialen. Ook het spelen met bakstenen is een duidelijk kenmerk voor de art-deco.

Tot slot van de wandeling kwamen we bij de broederschool uit 1932. Een zeer bijzonder gebouw met een fantastische voorgevel en een nog fantastischer achtergevel. De achtergevel was voor mij het hoogtepunt van deze architectuurdag. Een paar jaar geleden is het gerestaureerd en zijn de oorspronkelijke kleuren weer aangebracht. Een verrijking en versterking van de architectuur.

Dit gedeelte uit 1932 was een klein onderdeel van een zeer groot complex. We mochten ook het interieur bewonderen: de hal met glas-in-lood raam, gangen, de docentenkamer met een schoorsteen van verschillende soorten marmer en een klaslokaal. Tot slot zijn we ook nog even in de neogotische kapel gaan kijken.

Na een laatste terrasbezoek vertrokken we terug naar Roosendaal (met een file bij Antwerpen) en kunnen we deze rijke en boeiende excursie bijschrijven in de annalen van de Heemkundekring, onder dankzegging aan de activiteitencommissie. Persoonlijk blijf ik toch nog nieuwsgierig naar de Sint Nicolaaskerk, de gotische hoofdkerk met, volgens de gids, een rijke schatkamer.

Jan van den Bouwhuijsen

